

Ο φιλέλληνας λόρδος Βύρων

Λευτεριά, για λίγο πάψε

να χτυπάς με το σπαθί

κι έλα σίμωσε και κλάψε

εις του Μπάιρον το κορμί.

Παγωμένη η μαχόμενη Ελλάδα έπνιγε τον λυγμό της και βυθιζόταν σε βαθιά περισυλλογή. Το λιτό επίγραμμα του Διονυσίου Σολωμού συνόδευε το ταξίδι του λόρδου Βύρωνα στην τελευταία του κατοικία. Ήταν 19 με το νέο, 7 Απριλίου του 1824, με το παλιό ημερολόγιο. Κι ο ποιητής μόλις είχε κλείσει τα 36 του, ωραίος ακόμα και στον θάνατο.

Ο Τζορτζ Γκόρντον Νόελ λόρδος του Μπάιρον ο για τους Έλληνες λόρδος Βύρων γεννήθηκε στο Λονδίνο, στις 22 Ιανουαρίου του 1788. Είχε λυμένα τα οικονομικά του προβλήματα κι, από μικρός, ασχολήθηκε με την ποίηση. Πέρασε τα νεανικά του χρόνια γλεντώντας, ταξιδεύοντας, σαρκάζοντας τον υποκριτικό πουριτανισμό των Άγγλων και υμνώντας τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.

Οι οικογενειακοί καυγάδες, μέσα στους οποίους μεγάλωσε, μάλλον δεν τον άγγιζαν. Αυτός είχε γεννηθεί για τη ζωή και τον έρωτα κι ο πατρικός του πύργος δεν τον χωρούσε. Συνδέθηκε ταυτόχρονα με τις ξαδέρφες του, Μαίρη Νταφ και Μαίρη Τσόγουορθ, και κατάφερε να τις αγαπήσει παράφορα και τις δύο. Ήταν 18 χρόνων, όταν τον έγραψαν στο Κέιμπριτζ για να αποφύγουν μεγαλύτερο οικογενειακό σκάνδαλο.

Αποδείχθηκε ένας από τους πιο αμελείς φοιτητές που πέρασαν ποτέ από το ένδοξο

πανεπιστήμιο. Εξελίχθηκε σε δεινό κολυμβητή, λάτρη της γυμναστικής και μεγάλο εραστή, καθώς η φυσική του ομορφιά ταίριαζε γάντι με τον ανυπότακτο χαρακτήρα του και την αγάπη για την περιπέτεια. Παρά το γεγονός ότι ήταν κουτσός στο δεξί του πόδι.

Και βέβαια, του άρεσε να γράφει ποιήματα. Το πρώτο του («Ωρες σχόλης») η κριτική το κατακεραύνωσε. Ο Μπάιρον θύμωσε, τύπωσε ένα υβριστικό λίβελο εναντίον των κριτικών κι έφυγε από την Αγγλία.

Ήταν 21 χρόνων, το 1809, όταν έκανε το μεγάλο ταξίδι. Ξεκίνησε από την Πορτογαλία, γύρισε την Ισπανία, γνώρισε τη Μάλτα, πέρασε στην Ιταλία κι από εκεί στην Πάτρα, ανέβηκε στο Τεπελένι, όπου φιλοξενήθηκε για λίγο στην αυλή του Αλή πασά. Συνεχίζοντας την περιπλάνησή του, πέρασε από την Αθήνα, όπου τον φιλοξένησε ο πρόξενος της Αγγλίας Μακρής.

Οι οκτώ εβδομάδες που πέρασε στην Αθήνα, ήταν από τις πιο θυελλώδεις της ζωής του, καθώς γνώρισε κι ερωτεύτηκε την κόρη του πρόξενου, την μόλις 13 χρόνων Τερέζα Μακρή. Φεύγοντας, της χάρισε το μετέπειτα πασίγνωστο ποίημά του «Η κόρη των Αθηνών». Κατέληξε στην Κωνσταντινούπολη. Η Τερέζα ευτύχησε να παντρευτεί, το 1829, έναν άλλον φιλέλληνα, τον Τζακ Μπλακ. Πέθανε σε βαθιά γεράματα, στα 1875.

Έχοντας διαβάσει το κατόρθωμα του Λέανδρου, που κάθε νύχτα ξεκινούσε από την Αβύδο και περνούσε τον Ελλήσποντο κολυμπώντας για να συναντήσει την αγαπημένη του Ηρώ (ιέρεια στο ναό της Αρτεμης), θέλησε να κάνει το ίδιο. Η ιστορία ήταν πανάρχαια αλλ' επιζούσε, καθώς είχε τραγική κατάληξη: Κάποια νύχτα, ο Λέανδρος παρασύρθηκε από το ρεύμα και πνίγηκε. Άδικα ξενύχτησε να τον περιμένει η Ηρώ. Το ξημέρωμα, είδε το πτώμα του που το κύμα είχε ξεβράσει στα βράχια. Τρελάθηκε, ρίχτηκε στη θάλασσα και πνίγηκε κι αυτή.

Αν και κουτσός, ο Μπάιρον πέρασε τον Ελλήσποντο κολυμπώντας κι, έπειτα, συνέθεσε το επίσης πασίγνωστο ποίημα «Η νύφη της Αβύδου».

Επιστρέφοντας στην Αγγλία, ο Μπάιρον τύπωσε το πρώτο μέρος του ποιητικού του έργου «Τσάιλντ Χάρολντ», που χαιρετίστηκε από το κοινό. Παντρεύτηκε την Άννα Ισαβέλλα Μιλβέικ αλλά ο γάμος κατέληξε σε αποτυχία. Ο Μπάιρον έφυγε στο Βέλγιο, όπου

γνωρίστηκε κι έγινε στενός φίλος με τον ποιητή Πέρσι Μπις Σέλεϊ (1792 - 1828). Οι δυο φίλοι έζησαν μαζί τρελές περιπέτειες και τελικά πήγαν στην Ιταλία, μπερδεύτηκαν στη μυστική οργάνωση των καρμπονάρων και γνωρίστηκαν στην Πίζα με τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο.

Ο Σέλεϊ έγραψε τότε το περίφημο λυρικό δράμα «Ελλάς», ενώ ο Μπάιρον συνεννοήθηκε να κατέβει στην Ελλάδα και να βοηθήσει τον επαναστατικό αγώνα. Παράλληλα, έγινε μέλος του φιλελληνικού κομιτάτου.

Ο Μαυροκορδάτος έφτασε στο Μεσολόγγι από την αρχή του ξεσηκωμού κι εξελίχτηκε σε μεγάλο τοπικό παράγοντα, ακολουθώντας την παράταξη του Μαυρομιχάλη. Ο Μπάιρον πήγε με καΐκι στο Μεσολόγγι, παραμονή Χριστουγέννων του 1823. Εκεί, με δικά του χρήματα, εξόπλισε ένα σώμα από 3.000 Σουλιώτες κι ανέλαβε όλα τα έξοδά του. Ο αντίκτυπος ήταν τρομερός. Στο εξωτερικό, το φιλελληνικό κίνημα ανδρώθηκε κι ο ένοπλος αγώνας κέντρισε το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Στο εσωτερικό, η συμμετοχή ενός πασίγνωστου Άγγλου αριστοκράτη αποτελούσε μεγάλη ενθάρρυνση για τους επαναστάτες.

Αν και απογοητεύτηκε από τις εσωτερικές διαμάχες των επαναστατών, εισηγήθηκε στην Τράπεζα της Αγγλίας να δοθεί δάνειο στους Έλληνες. Όμως, οι στερήσεις, οι κακουχίες και η ως τότε άστατη ζωή του κλόνισαν την υγεία του. Αρρώστησε βαριά και πέθανε στο Μεσολόγγι, στις 7 Απριλίου του 1824.

Ήταν ο εμψυχωτής των απελευθερωτικών αγώνων της εποχής του. Τις ποιητικές του συλλογές «Νύφη της Αβύδου» και «Κουρσάρος» διακρίνει ο αγνός λυρισμός και η επαναστατική πνοή. Αν και οι ατέλειες δε λείπουν από το έργο του, οι στίχοι του πλημμυρίζουν ορμή και πάθος. Και η σάτιρα εναντίον της υποκρισίας των αριστοκρατών σκοτώνει. Ο Μπάιρον ήταν το πρότυπο του ρομαντικού ήρωα και του ρομαντικού ποιητή.

(Έθνος, 9.4.1998) (τελευταία επεξεργασία, 23.2.2009)

